

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERȚIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte 8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreeze Redacțiunei „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	--	---

Memorandul în chestia mănăstirilor,

presentat Majestății Sale Impăratului-Rege Francisc Iosif I.

Această interimalitate rezultă mai pre sus de ori-ce învoială din provocata diplomă leopoldină, și respective din textul edițiunei noue a aceleia (20 August 1691) făcută de Curia reg. ung., în care s'a decretat, că : „*Vom îngrijî și pentru a induce pe poporul serbian în locuințele lui de mai nainte.*“ Din aceasta urmează, că înainte de reîntoarcerea Sârbilor mănăstirile erau în exclusiva proprietate a celorlalte popoare ortodoxe.

În 1864 de-asemena numai interimal au fost lăsate aceste biserici și mănăstiri sub jurisdicțiunea bisericească sârbă de până atunci, decretându-se în mai sus provocatul rescript Preainalt de dato 29 Decembre 1864 Nr. 8642, I, că : »Bis zur förmlichen Übergabe der rumänischen Pfarrgemeinden in den gr.-or. Diöcesen von Temesvár und Verschetz an die rumänische Metropole, beziehungsweise an die betreffenden Bischöfe haben dieselben unter der bisherigen kirchlichen Leitung zu verbleiben und dieser gegenüber alle Obliegenheiten wie bisher zu erfüllen.«

Necesitatea împărțirii fiind deci satorită în principiu, dreptul bisericeii române de a solicita predarea mănăstirilor de pe teritorul locuit de Români a fost recunoscut în general deja în mai sus provocatul rescript Preainalt, urmat autografului Preainalt.

Pretensiunea sa în această privință la timpul său biserica română, respective delegațiunea a și notificat'o Congresului sârbesc și a propus o modalitate de împărțire așa de firească și echitabilă, conform căreia — în acord cu intențiunea exprimată în rescriptul Preainalt — afară

de unica mănăstire aparținătoare eparchiei române aradane, adecă mănăstirea Hodoș-Bodrog, a pretins pe cale de învoială prietenească încă și cele 3 (trei) mănăstiri (Bezdin, Sângiorgiu și Mesiciu), cari aflându-se pe teritor în preponderantă parte locuit de popor român, chiar și în urma acestor referințe geografice, respective etnografice, aparțin jurisdicțiunii Mitropoliei române.

Hierarchia sârbească însă, spre infiaitul nostru regret, în această privință s'a pus pe punct de mănecare absolut negativ și basându-se pe acea nejustificată suposiție, că toate aceste mănăstiri le-ar fi înființat afirmative Sârbii, și contrar cu faptele istorice și cu Preainalta intențiune părintească exprimată în des provocatul rescript regesc Preainalt, conform căruia M. Voastră V'ați îndurat preagrațios a îndruma Congresul bisericeii sârbe să facă învoială și cu privire la mănăstiri, — chiar și în principiu a perhorescat împărțirea mănăstirilor și astfel din cauza neschimbatei și de neschimbat doveditei atitudini absolut negative și a neînduplecabilității bisericeii sore sârbești a rămas fără succes chiar și încercarea de învoială făcută de nou și pentru ultima oară în 1879 din partea Congresului din Sibiu sub fericitul fost arhiepiscop și mitropolit *Miron Romanul.*

Congresul sârbesc nu numai că nu e aplicat să cedeze bisericeii noastre nici o singură mănăstire, dar a voit să reclame chiar și unica mănăstire (Hodoș-Bodrog) rămasă sub jurisdicțiunea bisericeii române ! Astfel învoiala prietenească atât de mult dorită din partea noastră și în mai multe rënduri solicitată, a rămas fără succes până în zilele de acum.

În părțile sudice ale țerii existau numeroase mănăstiri gr.-orientale, dar o parte a acelora fiind pustiită de Turci, altă parte fiind în secolul trecut secularisată, — în timpul de acum mai există numai 25 mănăstiri matre și câteva filii, parte pe teritoriul Croației, în Sirmiu, parte în Bacica, parte în comitatele Torontal, Timiș și Caras-Severin; pe teritoriul acestor 3 (trei) comitate din urmă există 6 (șase) mănăstiri de acestea, anume a Bezdinului (pe teritoriul comunei Munariu) și a Hodos-Bodrogului pe teritoriul episcopiei române gr.-or. a Aradului, Mănăstirea Sângeorgiului, a Zlatiței, a Voiloviței (în hotarul comunei Starcea) și a Mesiciului pe teritoriul comunelor aparținătoare eparchiei gr.-or. române a Caransebeșului. Aci poate fi subsumată și mica mănăstire-filie (schitul) de lângă Bazias.

Din acestea biserica gr.-or. română — cu toate că ar pute ridica pretensiune la împărțirea tuturor mănăstirilor ortodoxe, ca averi bisericești comune, — totuși, având în vedere punctul de mănecare designat de M. Voastră drept cinosură, pretinde numai acele mănăstiri și pământuri aparținătoare lor, cari se află de-a stânga Tisei pe teritor în mare parte locuit de popor român (>inmitten einer romanischen Bevölkerung gelegenen Klöster<) și tocmai de aceea, acestea atât conform firei lucrului și menirii mănăstirilor — intențiunea dispozițiunii Preaînalte regești din anul 1864, — cum și în înțelesul principiilor de directivă decretate în pactul de la Carloviț în privința așa ziselor „comune mixte“, sunt a fi considerate drept competențe firești și de drept ale bisericei române despărțite.

Ear astfel de mănăstiri — aflătoare pe teritor locuit eminent de popor român — sunt mănăstirile Mesiciu, Mănăstirea-Sângeorgiu și Bezdin, cari stau sub administrarea și jurisdicțiunea bisericească a episcopului sârbesc de la Vêrșeț, respective a celui de la Timișoara.

Împregiurarea esențială, că poporațiunea ortodoxă a comunelor Mesiciu și Munariu (în hotarul căreia se află mănăstirea Bezdin) e curat română, ear' a comunei Sângeorgiu și a celorlalte comune din împregiurime în parte preponderantă e română, e lucru de obște cunoscut, — căci aceasta o dovedesc datele recensământului oficial regnicolar.

La cele două mănăstiri amintite în locul prim deci, pe basa poporațiunii curat române a teritoriului lor, biserica română nu numai că are îndreptățită pretensiune, dar acelea trebuie chiar să formeze părți întregitoare indispensabile ale eparchiei gr.-ort. a Caransebeșului, care neavând nici chiar o singură mănăstire, nu e în stare să-și îndeplinească misiunea creștinească-filantropică pe teritoriul ei propriu, să-și crească preoțime monachală — din statul căreia sunt a fi aleși și

episcopii eparchiali, — și se află în astfel de situație siluitoare, că trebuie să-și trimită în mănăstiri de pe teritor străin credincioșii cari doresc să urmeze cariera vieții monachale, respective să-și aducă monachi din locuri străine.

După-cum din cele prezentate mai sus se poate constata, despărțirea ierarhică și împărțirea teritorială contemplată în chip așa de părintesc din partea M. Voastre în anul 1864, în privința unei părți însemnate și ponderoase a averilor bisericești, în privința mănăstirilor, a rămas nedeplinită, și de aceea, pentru-ca grandioasa operă epocală a M. Voastre să poată obține terminare și sancțiune deamă de scopul ei nobil, e necondiționat necesar, ca această arzătoare lacună să fie în fine suplinită, adecă împărțirea administrativă a mănăstirilor și a averilor bisericești aparținătoare acelora încă să fie pusă în esacutare.

În privința acestei împărțiri teritoriale urmăm calea pe care M. Voastră în des provocatul rescript Preaînalt, respective în Preaînalta comitivă autografă V'ați îndurat a o designa, declarând că toate chestiunile în legătură cu organizarea Mitropoliei române M. Voastră V'ați îndurat espres a le reserva propriei dispozițiuni. (>Alle sonst mit der Constituirung der gr.-or. romanischen Metropole verbundenen Angelegenheiten haben Seine k. k. Apostolische Majestät ausdrücklich Allerhöchst Ihrer Entscheidung vorzubehalten geruht.<.)

Când îndrăznim deci a ne presenta Majestății Voastre cu preaumilita noastră rugare, ne îndeamnă la aceasta nu numai preaînalta voință declarată a M. Voastre, ci și convingerea că pentru resolvarea ăstui fel de *cestiuni de drept public*, ce stă în legătură cu organizarea hierarchiei noastre, nefiind investită cu sferă de competență nici o autoritate publică, singur M. Voastră e chemat a lua preagrațios aceste dispozițiuni. Gloriosul antecesor al M. Voastre: împăratul și rege Leopold I., a fost acela, care prin Preaînalta diplomă privilegială, pe atunci investise pe patriarhul sârbesc, ca sa poată fi administratorul, capul bisericilor și mănăstirilor ortodoxe aflate aici; numai M. Voastră, ca sucesorul donatorului glorios strămoș al Majestății Voastre, puteți fi deci unicul chemat și îndreptățit a dispune preagrațios, respective a face să fie pusă în lucrare regularea de drept public emanată din dividarea în două a hierarchiei și împărțirea teritorială a mănăstirilor rămase încă în stare nedespărțită, aparținătoare cadrelor acelei regulări.

Asemenea dispoziție Preaînaltă e în consonanță și cu ordinea de drept esistentă, dacă avem în vedere, că mănăstirile și averile acelora sunt *fundatiuni* strict bisericești, în privința cărora și

de altcum dispunerea Preainaltă e rezervată Prealuminăteii persoane a M. Voastre.

Pe lângă această, după-ce legislativa nu a făcut îngrijire pentru for competent în obiectul chestiunilor de litigiu ce pot să se ivească în privința administrării și jurisdicțiunii hierarhice, — cum e și presenta chestiune a apartinenței mănăstirilor, — în lipsa acestui for biserica română din patrie, în privința mănăstirilor păgubită până chiar în zilele de acum, se simte direct avisată și constrânsă de interesul vital al ei, ca în scopul sanării preagrațioase a acestui vechiu gravamen, cu iubire omagială și neînfrântă încredere să se îndrepteze preaumilit către Majestaticul ei Stăpân, căruia și de altcum are să-și mulțamească existența.

Pe basa celor aci enumerate, venim deci, în numele Mitropoliei gr.-ort. române din patrie: mitropoliful gr.-or. român din Sibiiu ca șef al aceleia și subscrișii episcopi reprezentanți ai eparhiei Aradului și celei a Caransebeșului aparținătoare acelei biserici, în urma hotărîrii și îndrumării date în acest obiect din partea delegațiunii congresuale române, a presenta Majestății Voastre preaumilita noastră rugare, ca în legătură cu adese-ori provocatul Preainalt autograf din 1864 și în spiritul aceluia M. Voastră să se îndure preagrațios a dispune esecutarea împărți-

rii administrative între cele două hierarhii gr.-or. coordonate a mănăstirilor gr.-or. din părțile sudice (fost banatice) ale terii — împărțirea rămasă până acum pendentă, și încorporarea celor *trei mănăstiri* aflătoare pe teritor locuit de popor român ortodox, anume mănăstirile: *Bezdin Sângeorgiu* și *Mesicium*, împreună cu averile lor dotaționale, la Mitropolia română, respective la eparchia Aradului și Caransebeșului aparținătoare acelei Mitropolii, deci trecerea lor sub jurisdicțiunea bisericeii noastre, și a ordona preagrațios, ca averile mănăstirești să fie predate pe cale administrativă episcopiiilor gr.-or. române amintite mai sus.

În numele bisericeii și poporului nostru totdeauna fidel Înaltului Tron recomandând această preaumilită rugare a noastră grației părintești a Majestății Voastre în toate timpurile manifestată față de noi, am rămas cu preaumagială fidelitate

preacredincioși supuși ai Majestății Voastre

Ioan Mețianu,

archiepiscop și mitropolit gr.-or. român.

Nicolae Popea,

episcop gr.-or. român al Caransebeșului.

Iosif Goldiș,

episcop gr.-or. român al Aradului.

Desaprobări.

Sub acest titlu părintele Moț din Chesinț publică în Nr. 10 al organului nostru „Biserica și Școala“ unele reflexiuni desaprobătoare la articolul scris de colegul său din Chesinț pâr. A. Todan și publicat în Nr. 9, al acestui organ. Ambii articoli au menirea de a suleva chestiunile de cari se preocupă azi preoțimea diecesană: chestiunea fondului și a reuniunii preoțești. Ca unul care apreciez perfect importanța acestor chestiuni și prin urmare petrec cu cel mai viu interes tot ce se scrie în jurul acestor chestiuni, nu pot trece cu vederea mai ales articolul pâr. Moț, care prin tonul său deosebit de nervos e de natură de a devalva discuțiunea calmă, frumoasă și obiectivă de până aci la un schimb de idei subiective; n'are decât să răspundă și pâr. Todan tot în tonul acesta, ca apoi cu o replică a pâr. Moț să ne trezim în deplinul virtej al celei mai desastroase polemice personale. — Nu vreau să fac conjecturi, nu voi să privesc acești doi articoli prin prisma referințelor personale ale părinților din Chesinț, dar trebuie s'o declar, *că forma aceasta* de a discuta cele mai vitale chestiuni ale preoțimei diecesane pe mine nu mă înveselește. Convingerea mea neclintită e, că ideea fundamentală a *acestei* discuțiuni nu poate fi tendința unuia sau altuia dintre doi de a face pe grozavul, de a se arăta mai cuminte decât celalalt, de a ținea lecții de pastorală altora, de a ne satisface ambițiilor personale că am scris și noi, dând astfel dovadă publică despre înțelepciunea noastră, ci, ca ocupându-ne *calm* și *serios*, după cea mai bună pricepere a noastră, cu dragoste și inimă curată pentru cauză, să căutăm a lumina întrebarea: ce și cum să

facem ca chestiunile asupra cărora discutăm să devină isvor de întărire a bisericeii noastre și mijloc de îmbunătățire a sorții noastre?

E evident deci, că din discuțiunea noastră asupra acestei întrebări trebuie să eliminăm or-ice tendință laterală, cu atât mai vîrtos cele de caracter personal. Tocmai din acest motiv am convingerea, că pâr. Moț în articolul său din urmă n'a aflat *tonul fundamental corect* la discuțiunea actuală.

Admit, că pâr. Todan în articolul său din Nr. 9 al foaiei „Bis. și Școala“ are două espresiuni, pe care cred, că după o chibzuială serioasă nu le risca, dar nu admit, că greșala unuia justifică și dă drept celuilalt să comită o greșală indoit de mare. Pentru-că greșește pâr. Todan, când crede, că reuniunea preoțească ar fi menită să fie „un factor dătător de ton . . .“ va să zică o putere de care să se cutremure toți factorii noștri constituționali și în special un factor, care să-i pună în respect pe mireni, cari după părerea d-sale — au o prea mare ingerință în afacerile noastre școlare-bisericești. O reuniune preoțească cu astfel de scopuri e *a priori* imposibilă îndată-ce ea e menită să se miște în cadrul constituțiunii noastre bisericești; pentru-că o atare reuniune ar depăși cadrele acestei constituțiuni. Rolul și modul de participare al elementului mirean la afacerile noastre bisericești-școlare, și peste tot poziția acestui element în biserică e precisată deplin în legea fundamentală a organismului nostru bisericesc, și nu este în interesul nostru bine priceput să încercăm o acțiune cu scopul de a revizu această lege. În sfîrșit sunt aplicat a crede, că pâr

Todan nici n'a intenționat aceasta, ci i-a scăpat numai expresiunea de mai sus.

Imprejurarea aceasta însă nu poate îndreptăți pe pâr. Moț la afirmațiunea că: „desbaterea chestiunii ia dimensiuni detestabile (?) descoperindu-se *intențiunile rele*, cari tind la *subminarea disciplinei noastre bisericesti și întronarea unei anarhii destrebălate* (sic) în preoțime.“ . . . O hazardare de expresiuni atât de lapidare — abstrag dela pleonasmul zicerii din urmă — nu e permisă într'o discuțiune cu pretenții de calmitate.

Iau la cunoștință declarațiunea categorică a d-sale, că „e în chipul cel mai hotărît“ în contra unei reuniuni, dar nu pot primi de loc *motivarea* acestei atitudini. S'a scris în materia aceasta mult; s'au desfășurat principii frumoase și s'au adus motive ponderoase; acestea toate nu l'au putut captiva pe pâr. Moț, dar o greșală a unui *singur* coleg îl animează atât de mult, că dă alarmă, ca în timp de cel mai mare pericol.

Ei bine părinte, dar ce s'a întâmplat?

Colegul d-tale a riscat o afirmațiune pe care cred, că nici un preot nu o acceptează de corectă. Apoi bine știind, că ori-ce om cu cap primește și își împropiază o idee, o părere provenită dela altul numai după-ce a trecut-o prin ciurul judecății, trebuia să crezi, că părerea colegului d-tale nu e decisătoare; va să zică, nu era iminent pericolul, ca reuniunea preoțească să se creese pe baza *unor astfel de principii*.

Știind acestea era imposibil să te anizezi atât de mult, ca să învinuești preoțimea cu intenții anarhice. Părerea *greșită* a colegului d-tale nu-ți poate da dreptul să vii și să susții *tesa generală*, că abusăm de bunăvoința presei noastre „numai pentru a arunca tină în fața celor mai înalte instituțiuni ale noastre din mitropolie.“ Ai dreptate, că aceasta ar fi ceva temerar!

Deși în pasagiul următor părintele Moț ajunge la adevărata temă a lucrării d-sale: la dăscălirea colegului său, dar introducerea e ținută în termeni atât de generali, că recriminările făcute acolo trebuie să le considerăm de aduse tuturor preoților, cari milităm pentru înființarea unei reuniuni preoțești. *Din partea mi resping cu toată hotărîrea și umbra bănuielii, că ași urmări scopuri contrare disciplinei ierarhice și organismului nostru bisericesc.*

Deși celelalte acuze sunt îndreptate în contra pâr. Todan — ad personam — și sunt atât de lipsite de obiectivism, că în interesul mării noastre ca trebuie să rog pe pâr. Todan, ca în eventualul său răspuns să nu se lase și d-sa răpit de un subiectivism pronunțat, totuși nu pot trece peste câte-va aserțiuni, cari privesc chestiuni principiale.

Astfel între motivele aduse *pentru* înactivarea reuniunii preoțești, părintele Todan amintise și chestiunile tipicale, cari s'ar pute clarifica în sinul acestei reuniuni.

Reflectând la această aserțiune părintele Moț e susceptibil până la extrem: evaluează de „un blam aruncat în fața preoțimei“ faptul, că părintele Todan „în publicitate constată așa abnormități“.

Să nu fim prea susceptibili!

Părintele Todan a remarcat un rău, care ori-cât ne-am supăra, — deși nu e general, — *dar incontestabil, că există*. Cred, că în adâncul inimii sale însuși părintele Moț va recunoaște, că sunt preoți — mai ales tineri — cari sunt rău învrăjbiți cu tipicul; și că din această cauză fac greșeli nepermise în săvârșirea cultului divin. E un păcat al trecutului acesta, care în mare

parte nu îngreună numai pe preotul respectiv. Vorba e acum, că această „abnormitate“ *trebuie îndreptată*; cred, că și cu aceasta e de acord părintele Moț. Dar să-mi spună d-sa, cum se delătură un rău fără a se constata? Cum se va pute cineva mântui de un păcat, dacă întâi nu *recunoaște* că e stăpânit de el? Căci doar prima condiție a îndreptării e *recunoașterea păcatului*, din care urmează voința și niusința de a ne curăți de el.

Dacă e vorbă de „abnormități“, apoi abnormitate e faptul, ca un defect al unei părți din preoțime să se acopere cu prestigiul *întregii* preoțimi; e abnormă părerea, că delăturarea păcatelor de cari sufer *unii* dintre preoți e în detrimentul *obștei* preoțești. E o curioasă procedură, ca să strigi, că e blamată preoțimea în treagă atunci, când constatând un rău, care există la unii dintre preoți și care incontestabil e în detrimentul vasei preoțești — vrei să-l taxezi, ca astfel să ridici și să susții *tocmai* vaza preoțimei. — *Cine n'are curajul de a-și recunoaște păcatul, n'are nici tăria sufletească de a se curăți de el!*

E altă chestiune acum, că oare neajunsurile tipicale putea-s'ar sana în sinul reuniunii preoțești sau ba? Părintele Todan susține că da, părintele Moț susține că nu; dar nu-și motivează părerea, ci făcând o digresiune regretabilă de la obiect alunecă pe terenul pieziș al personalității, imputând părintele Todan lucruri, pe cari dînsul în articolul său nu le-a susținut, că adevărat părintele Todan crede, că numai d-sa știe tipicul etc.

Apoi nu trebuie să vedem toate în colorile cele mai negre.

Admit că vor fi preoți, cari ne vor înțelege rostul unei reuniuni preoțești; vor fi cuprinși deci de oare-care scepticism față de dînsa, până când nu se vor convinge despre foloasele ei; dar, că ar fi preoți cari „vor rîde în pumni și-și vor bate joc de ea și de decisiunile ei“, e o convingere atât de pesimistă, încât dacă părintele Moț într'adevăr e stăpânit de dînsa, e imposibil să ne înțeleagă pe noi, cari legăm cele mai frumoase speranțe de activitatea ei. Una însă să-și noteze părintele Moț: în acțiuni publice concepția pesimistă are de urmare naturală lăncezirea forțelor, nimicirea iubirei de muncă și înaintare; ear' cine nu înaintează, rămâne înderept: preoțimea însă după ponderoasa poziție ce o ocupă în viața publică *nu e permis* să rămână înderept, căci aceasta ar însemna că a *perit din sinul ei și cea din urmă schintee a conștiinței de datorie*.

Comparația activității reuniunii preoțești cu cea a sinoadelor și congresului nostru național-bisericesc denotă o absolută necunoștință de cauză, o perfectă neorientare asupra chemării reuniunii. Nu cred, că în discuțiunea urmată în jurul reuniunii preoțești pâr. Moț să fi cetit undeva, că această reuniune se contemplează ca un factor independent sau doar cu o direcțiune contrară așezemintelor noastre bisericesti. O reuniune preoțească nu poate avea chemarea de a se separa în acțiunile sale de organele noastre administrative-bisericesti, cu atât mai puțin va putea lua direcțiune contrară acestora.

Ea nu va putea altera sau împiedeca funcțiunea regulată a organismului nostru constituțional, ci e menită să fie par excellence depositara intereselor speciale preoțești. Va trebui să se ocupe de toate chestiunile noastre, să afle modalități, să indice mijloace, cu cari putem să ne deschidem o cale la propășire pe toate terenele. Ea va ușura prin activitatea sa desinteresată chemarea sinoadelor și a congresului nostru, punân-

du-le la dispoziție material grupat și prelucrat, având aceste înalte corporațiuni a censura și a aproba ce e bun și a elimina ce e greșit. Nu contemplăm noi o reuniune, care să devină izvor de anarhie și care să țințească scopuri meschine, ci vrem să avem posibilitatea de a ajuta, de a facilita realizarea bunelor intențiuni de care sunt conduse forurile noastre superioare față de noi și soarta noastră. Și eu cred părinte Moș, că astfel înțelegând d-ta menirea reuniunii, nu susțineai, că ea „este o curată absurditate.“

Vezi bine dar, că noi știm ce ne lipsește; știm să-i dăm și expresiune, știm ce voim și nu ne svircolim de loc, ci discutăm numai modalitățile, vrem să ne clarificăm: cum e mai bine să facem, ca lucrarea noastră să fie spre binele obșteșc al bisericii noastre.

Am scris acestea cu cea mai curată inimă, fără cea mai mică intențiune de a atinge cătuși de puțin pe cineva, ci din dorul de a vedea realizată o instituțiune dela care eu și cu mine mulți preoți așteaptă cele mai bune și nobile rezultate și pentru care — tocmai din acest motiv — nutresc cea mai sinceră și ideală simpatie.

A trebuit să scriu, fiind-că mă tem, că pin acest fel de a discuta chestiunea, ajungem să zădărniciim realizarea reuniunii preotești încă acum, când ne ocupăm de ea — abia în principiu.

Curticii, la 11/24 Martie.

Procopie Givulescu,
paroh gr. ort. rom.

❀❀❀ PREDICĂ

la a IV-a Duminecă din Paresimi.

»Acest neam cu nimica nu poate să se scoată fără numai cu rugăciunea și cu postul.« (Marco IX. 29.)

Iubiților Creștini!

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit de am ajuns eară și sfântul și preacinstitul post, am ajuns acele zile, pe cari sf. maică biserică le-a rânduit să le petrecem în post și în rugăciune, în fapte bune și plăcute lui Dumnezeu și folositoare noaue și deaproapelui nostru. Și în adevăr — precum v'am mai spus — postul este cea mai aleasă doftorie sufletească și trupească, și tocmai pentru aceasta noi cei-ce am primit darul preoției și cu el datorința de a predica cuvântul lui Dumnezeu »cu timp și fără timp,« nu vom înceta nici odată a vă sfătuî atât în biserică cât și la alte întâmplări, să țineți cu tărie la legea voastră, să țineți cu scumpătate tot aceea ce vă poruncește sf. maică biserică, singurul nostru ajutor, singura noastră mângâiere în desele noastre suferințe și necazuri. Nu vom înceta nici odată a ne face datorința noastră de preoți, de servitori în via Domnului și binevestitori ai pocăinței. Au noi — slugile — nu vom asculta porunca stăpânului? »Strigă cu tărie — zice Domnul — și nu înceta, ca o trimbiță înaltă glasul tău și spune poporului meu păcatele lor.« (Isaia, 58. 1.) »Trimbițați cu trimbița în Sion« (Ioil, II. 1.) »sfințiți post, vestiți slujbă . . . strigați către Domnul . . .« (Ibid, I. 14.) Eată ce ne poruncește noaue preoților Domnul și Dumnezeul nostru prin gura prorocului Ioil fiul lui Vatuil. »Să ne sculăm — dar' — și să dăm răsboi pentru sufletele noastre, că nu este astăzi ca eri și ca alaltă eri,« (I. Macav. IX. 44.) azi dușmanul nostru, diavolul, mai mult ca ori când umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghiță, ear' noi cu nimic nu putem covârși puterea aceluia, cu nimic nu-l putem birui, numai cu rugăciunea și cu postul: »Acest neam cu nimica nu poate să se scoată fără numai cu rugăciunea și cu postul« zice însuși Mântuitorul Cristos. La

luptă dar' iubiților Creștini! La luptă voi ostași ai lui Cristos! La luptă împotriva relelor, la luptă împotriva nelegiurii și a păcatelor. Fie-care să-și iea arma sa, fie-care pavăza sa, cu toții să ne înarmăm și nici unul să nu rămână înderēt, toți să îmbrățișăm postul, arma și taria noastră împotriva dușmanului diavol, împotriva tuturor păcatelor și a răutăților omenești. În lături dar' cu petrecerile, în lături cu jocurile și cu desfătările, pentru-că »azi nu e ca eri și ca alaltăeri,« acum e timpul înfrânării, timpul mântuirii noastre sufletești, timp de preamărire pentru noi, azi e timp de post și rugăciune; »trimbițați — deci — cu trimbiță în Sion, sfințiți post . . . adunați popor, sfințiți adunare, alegeți bătrâni, adunați pruncii cari sug țită, să easă mirele din așternutul său și mireasa din camera sa« (Ioil, II. 15, 16.) și cu toții: preoți și lumeni, tineri, și bătrâni, bogați și săraci, domni și supuși, unul fiește care să iea armele sale, să se îmbrace în vesmîntul postului și de bună seamă va birui ispita celui viclean, va birui fărădelegea și păcatul și se va face părtaș ca un viteaz luptător, de cele mai mărite bunătăți și mării.

Să chibzuim însă bine ceea-ce facem, pentru-că dela chipul cum vom ști posti, atárnă mult, foarte mult și foloasele ce le-am câștigat. Au n'a postit poporul evreesc și totuși Domnul n'a luat aminte postul lui. »Ce este că am postit și nu ai văzut?« (Isaia, 58. 3.) striga cu plângere poporul cel ales și Domnul le răspunde lor: »Nu acest post am ales eu, pentru-că în zilele posturilor voastre aflați voile voastre și necăjiți pe toți supușii vostri . . . și bateți cu pumnii pe cel smerit, pentru-ca să se auză astăzi cu strigare glasul vostru. Nu acest post am ales eu, zice Domnul, ci desleagă toată legătura nedreptății, desleagă legăturile cele cu sila făcute . . . frânge celui flămând pânea ta și pe săracii cei fără de casă bagă-i în casă, de vezi pe cel gol, îmbracă-l... atunci va eși dimineața lumina ta și sănătatea ta

curând va răsări . . . și mărirea lui Dumnezeu te va încunjura» (Isaia, 58. 4, 8.)

Așadar' nu e de ajuns că numai să ne înfrânăm dela oare-care mâncări și băuturi, nu e de ajuns că să ne ferim de jocuri, petreceri și desfătări, ci se cade să împreunăm postul cu fapta cea bună. Mai mult acum deci decât ori-când să tindem sârmanului ajutor, nimenea din casa noastră să nu easă flămând, nimenea dintre săraci să nu fie gol în acest timp, ci tuturor să le tindem ajutor, tuturor să le dăm milă. Să păzim însă ca să nu cădem în cursa în care a căzut Fariseul, în cursa trufiei, ci să îmbrățișăm acum mai mult ca ori-când smerenia, postind post curat, împodobit cu mărgăritarul faptelor bune, ferite de mândrie. Când vrei să împodobești însă cu fapte bune postul tău, gândește că milostenia făcută de tine să fie făcută în ascuns, și »Tatăl tău cel-ce vede în ascuns dați-va ție la arătare« (Mat., VI. 19.) și »când postiți nu fiți . . . triști, ci cu dragoste și bunăplăcere purtați sarcina postului. Numai lucrând așa vom posti spre mărirea lui Dumnezeu și spre mântuirea noastră sufletească.

Pe lângă fapta cea bună din afară spre bineprimirea postului nostru, se mai cere ca și noi înși-ne să fim curați și neprihăniți. »Trupul — de-a pururea — poștește în potriva sufletului« (Gal. 5. 17,) el dă naștere la o mulțime de poște care de care mai nesățioase și mai urâte, ear' poștele ne împing la nelegiuri, la păcate și fărădelegi. Cu drept cuvânt zice apostolul Pavel: »Vez altă lege întru mădulările mele, oștindu-se în potriva legii minții mele și dându-mă pe mine rob legii păcatului, care este întru mădulările mele« (Rom. VII. 23,) ear' în alt loc tot acest preamărit apostol zice: »Eu însu-mi cu mintea slugesc legii lui Dzeu, ear' cu trupul legii păcatului« (ibid., v. 25.) voind prin aceasta să ne îndemne pe noi a înfrâna poștele și dorințele rele, fiind-că neluplându-ne noi împotriva aceloră, ușor ne pot stăpâni ele pe noi sau după zisa apostolului poștele ne pot face »robi legii păcatului.« Așadar' postul să-l împreunăm și cu curăția trupezască. — Un atare post e cea mai desăvârșită armă împotriva a ori-ce fel de ispită, e, precum zice sf. Tertulian, »scutul nostru,« cu care respingem toate săgețile vicleanului; »e tesaurul sfinților« cum îl numește sf. Vasilie cel mare, e mijlocul cel mai bun prin care creștinul își dobândește cererea sa, e smerenia făpturii față de ziditorul său. Prorocul Moisi prin post se învrednicește a primi cele zece porunci scrise pe două table de peatră. El însuși mărturisește de aceasta zicând: »Când m'am suit eu în munte să iau tablele cele de peatră, tablele legăturii, pe care a făcut-o Domnul cu voi și am fost în munte patruzeci de zile și patruzeci de nopți, pâne nu am mâncat și apă nu am băut« (Devt. IX. 9.) și văzând — zice tot acel proroc — că ați păcă-

tuit înaintea Domnului Dumnezeului vostru și v'ați făcut voaue vițel versat . . . m'am rugat Domnului a doaoară și ca și întâi patruzeci de zile și patruzeci de nopți pâne nu am mâncat și apă nu am băut« (ibid., IX. 16, 18.) și pentru postul și smerenia celui proroc Dumnezeu a iertat fărădelegile poporului evreesc, deși era hotărât să-l șteargă de pe fața pământului; Ninivitenii cu postul își mântuesc cetatea lor de perirea ce i se pregătise; Ilie prorocul, despre care zice sf. Ambrosiu, că cu cât mai mult ajuna, cu atât dobânda mai multe daruri, prin graiul gurii sale a încuiat ceriul trei ani și șase luni, și tot graiul său a deschis ceriul și a dat ploii aducătoare de roadă pământului. Și oare Iosif, fiul lui Iacov, nu prin ajun a putut scăpa de uricioasa poftă a femeii lui Pentefri egipteanul? Și tocmai această faptă bună, această înfrânare dela pofta trupezască a lui Iosif plăcând foarte mult în ochii Domnului, a fost pricina preamării lui. Sfântul Ciprian ne spune, că nici unul dintre aleșii lui Dumnezeu, nici când n'a primit nici un dar dela densusul fără de post.

Și oare sfânta evanghelie de azi nu ne spune noaue deschis și lămurit, cum-că fără post și rugăciune nu putem primi dela Dumnezeu nici un dar, nici cea mai mică cerere? Dar' să cercăm înțelesul sfintei evanghelii. Oare-când venind la Cristos un om, a adus cu sine pe fiul său, întru care era huh, ce-l făcuse pe el mut; plângând roagă el pe Mântuitorul să-i ajute, și la porunca celui Preaînalt îndrăcitul se vindecă de boala sa. Vezând aceasta apostolii întreabă deosebit pe Mântuitorul, pentru-ce ei nu l'au putut vindeca? Cristos le răspunde zicând: »Acest neam cu nimica nu poate să se scoată fără numai cu rugăciunea și cu postul.«

Vedeți dar' cât e de mărit postul, înțelegeți foloasele și darurile ce le-a câștigat omenirea de de mult prin mijlocirea postului; și toate acele daruri și bunătăți le vom putea câștiga și noi, numai cât se cere să postim îndepărtați de faptele rele, și curați de toată întinăciunea și păcatul.

Nu vă înfricați deci de post, ci cumpeți bine foloasele aceluia cu puțina voastră osteneală. Cugetați cât trudiți voi cât osteniți și asudați, ca să faceți destul multelor voastre poște trupezști; și oare sufletul vostru, schintea, pe care Dumnezeu a sădit-o în inimile voastre, ca prin aceea să se preamărească ființa voastră, cea pârțică dumnezească să nu fie vrednică de a osteni, de a suferi și răbda pentru ea? O! Creștinilor! nu uitați că sufletul este podoaba trupului și tocmai pentru aceea lucrați cu tot dinadinsul pentru mântuirea sufletului vostru. »Darul Domnului nostru Iisus Cristos să fie cu voi cu toți.« Amin.

Moise Popoviciu,
preot.

CRONICA.

* **Consistor plenar** s'a ținut ieri la 16/29 Martie, desbătând următoarele obiecte: 1., Raportul comisariului consistorial Ioan Ig. Pap despre îndeplinirea protopresbiteratului Aradului, să ia la cunoștință cu plăcere, apreciindu-se zelul comisariatului consistorial. 2., Pentru alegerea a doi deputați mireni pentru sinodul eparchial, unul în cercul Birchiș altul în cercul Chiseteu, — se aleg comisari: la Birchiș dl Dr. Ioan Suciuc, la Belinț dl Petru Truța. 3., Modificările referitoare la regulamentul din 1884 pentru alegerile de deputați sinodali: s'au făcut propuneri la Sinod, pentru modul sigilării plicurilor cu ciară ori ostie, precum s'a stabilit în răspunsibilitățile oficiale parohiale și a factorilor cari concurg la alegere. 4. Se dau datele cerute de măritul Congres, la concludul Ven. Consistor mitropolitan Nr. 67 M/1902 în privința înființării a două episcopii noi. 5. În chestiunea obiectelor cari aparțin la competența planului consistorial în eparchii, — s'au stabilit obiectele aparținătoare consistorului plenar. 6. Relativ la îndeplinirea protopresbiteratului Radnei să decida a se regula raporturile parohiei protopresbiterale.

* **Jubileul episcopului Pavel.** Preasfinția Sa episcopul român gr.-cat. *Mihail Pavel* din Oradea-Mare, împlinind 50 ani de când e preot, diecesa Orăzii a serbat cu mari solemnități această memorabilă zi în viața episcopului ei. La liturgia festivă servită în catedrala din Oradea a asistat, alături de alte persoane de distincție, și cardinalul Dr. Schlauch Lörinț, episcopul romano-catolic din Oradea-Mare. Jubilantul însă, modest și nerivnitor de sărbătoriri, cum totdeauna a fost, s'a retras din fața sărbătorilor la tusculanul seu dela Stăna-de-Vale.

M. Sa Monarchul, în legătură cu o preagrațioasă scrisoare de felicitare i-a conferit ordinul *coroana de jer cl. I.*, cu care distincțiune e împreunat și *baronatul*.

† **Principesa Maria de Wied.** Casa domnitoare a României a fost isbită de o crudă durere, care se va estinde asupra întregii populațiuni din vecinul regal român.

Principesa Maria de Wied, mama reginei Elisabeta, s'a stins din viață, Luni dimineața la orele 6 în castelul din Segenhaus, după lungi și grele suferințe, în etate de 77 ani.

Principesa Maria Friderica Wilhelmina Elisabeta de Wied se trăgea din una din cele mai vechi familii domnitoare germane Nassau-Oranj, din care o ramură ocupă tronul Olandei.

Abia împlinise 17 ani când s'a măritat după principesele ereditare Hermann de Wied.

După un traiu fericit de 22 de ani principesele Hermann de Wied înceată din viață în 5 Martie 1864.

De atunci principesa de Wied trăia cu totul retrasă în castelul din Segenhaus, devotându-se educațiunii celor doi copii ai sei: Wilhelm de Wied, șeful familiei, și *Regina Elisabeta* a României.

Familia de Wied este o veche familie princiară, înrudită cu aproape toate casele domnitoare din Europa.

Nicolae de Nassau, Marele duce de Luxemburg, este fratele defunctei Principese.

Regina Sofia a Suediei și Norvegiei este sora Principesei de Wied.

Întreaga familie, împreună cu Principele ereditar Frederic Wilhelm de Wied și Principesa Maria de Wied, se află acum la Segenhaus.

Curtea regală română a luat doliu de 6 luni, adică 3 luni doliu mare și trei luni doliu mic, ear Consiliul de ministri a trimis o telegramă de condolență M. S. Reginei la Segenhaus, care se afla de câteva zile la patul mult iubitei ei mame.

* **ABC-darul** de Iosif Moldovan și consoții e sub tipar și în curând va apărea în ediția a III-a îndreptată. — Comandele se pot deja face la administrațiunea tipografiei diecesane din Arad.

* **Mulțumită publică.** Evlaviosul creștin Ioan Bulzan și soția Elena din comuna gr.-ort. română Vața-de-sus, din râvna și zelul cel mare ce au față de casa lui Dumnezeu, au binevoit a o înzestra cu un rând de vestminte bisericesti în preț de 116 cor. Acest evlavios binefăcător servește ca epitrop, cantor bisericesc și întreaga lui viață a pus-o în serviciul bisericeii, și a comunei ca primar. Acest creștin și-a luat ca principiu de viață învățătura apostolului Pavel, care zice: „Ori-ce veți face, toate spre mărirea lui Dumnezeu să le faceți, fără sminteală să fiți fii bisericeii lui Dumnezeu“.

Bunul Dumnezeu să-i răsplătească pentru binefaceri! În numele credincioșilor subscrisul îi aduc și pe această cale mulțumită.

Vața-de-sus, 1902.

Vasilie Giurgiu,
preot gr.-or.

Pentru ridicarea unui monument, în locul criptei, la mormântul fericitului Teodor Pap în Lugoj, prin această se escrie concurs prin ofert închis.

Ofertele sunt a se înainta la subscrisul până la 12 ore a. m. din ziua 3/15 Aprilie a. c.

Planul de monument, descrierea specială tehnică și condițiunile de întreprindere se pot vedé zilnic în cancelaria subscrisului dela 2—4 ore p. m.

Timișoara-Fabric, 11/24 Martie 1902.

Dr. Traian Putici, m. p.,
ppresbiter.

Concurs.

Pe baza ordinului Ven. Consistor diecesan de sub Nr. 3780/901 se escrie concurs pentru postul învățătoresc dela școala elementară confesională din **Soroșag**, protopopiatul M.-Radnei, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt: a) În bani gata 300 cor.; b) Cărtir cu intravilan; c) 30 jugere pământ estravilan; d) Lemne de încălzit după trebuință din pădurea învățătorească.

Concurenții au să-și subștearnă resursele, ajustate cu documentele prescrise anume și optarea de cvincvenal, conform §-ului 14 din instrucțiunea înaltului minister reg. ung de culte și iustruțiune, — la subscrisul protopop-inspector de școale în Arad, până la încheierea concursului, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, având alesul învățător a îndeplini și funcțiunea de cantor.

Soroșag, din ședința comit. par., ținută la 17/30 Noemvre 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ, m. p., adm.
protop. și inspector de școale.

Pe temeiul §. 58, p. 5 al „Regulamentului pentru organizarea învățământului” se publică concurs pentru stațiunea învățătorească vacantă dela școala a II-a gr. or. română din Macea, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Venitele acestei stațiuni învățătorești sunt: 1) Jumătate sesiune pământ arător cu apartinențele ei, imaș, cănepiște, dat de presinte în arendă pe doi ani, cu arendă anuală de 676 cor. Dările acestui pământ le supoartă comuna parohială. 2) Cortel învățătorească; 3) Doi metri de lemne pe seama învățătorului; 4) Pentru conferența învățătorească 20 cor.; 5) Pentru scripturistica 12 coroane. 6) Dela înmormântările unde va fi poftit pentru cele mici 1 cor., ear pentru cele mari 2 coroane; 7) Fără altă remunerațiune e obligat a conduce strana în sf-ta biserică.

Petenții au a-și trimite recursurile instruite cu documentele prescrise și cu declararea relativ la pretenziunile lor de cvincvenal, la adresa P. O. Domn protopresbiter al Chișineului și până la termenul de alegere au a se presenta în vre-o Duminecă la sf-ta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Arad, din ședința consistorială, ținută la 14/27 Februarie 1902.

Consistorul diecesan.

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de paroch gr. or. rom. din parochia de clasa a III-a din Bunea-română și pentru ocuparea vacantului post de învățător confes. gr. or. rom., tot din Bunea-română, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala” din Arad

Emolumentele împreunate cu postul de paroch sunt: 1) Sesiune parohială de 30 jugere; 2) Grădina intravilană de un juger; 3) Stola obicinuită; 4) Întregire dela stat pentru concurenți cu cvalificație sub 8 clase gimnasiale, 603 coroane 06 fileri la an; ear pentru postul de învățător, pe lângă locuința liberă, constatătoare dintr'o chilie și bucătărie și pe lângă supraedificatele de lipsă:

1) În bani 420 coroane; 2) Grădina intravilană lângă școală de 600□ și grădina estravilană de 800□; 3) Pentru lemne, din cari are să se încălzească și școala 64 cor.; 4) În naturalii: 40 măsuri cucuruz și 20 măsuri grâu; 5) Pentru scripturistica 10 cor.; 6) Pentru conferență 10 cor. și 7) Dela înmormântări cu liturgie 80 fil. și fără liturgie 40 fil., cari toate la olaltă garantează un venit ceva peste dotația minimală legală.

Atât dela reflectanții la postul de preot-paroch, cât și dela cei la postul de învățător, se cere să aibă cvalificația cerută prin legile în vigoare, având totodată a se presenta în termenul concursului, în sf. biserică din Bunea-română, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale în cântări și în oratorie aspiranții la preoție.

Concursele, instruite cu documentele de lipsă, au să se adreseze comitetului parochial din Bunea-română, pe calea oficiului protopresbiteral gr. or. rom. din Belinț, (Belincz, Temes-megy) în termenul concursual.

Comitetul parochial.

În intelegere cu mine: GERASIM SĚRB, m. p. protopresbiter ort. rom.

În urma decisiunii Ven. Consistor gr. or. ort. din Arad, Nr. 7509/901, pentru indeplinirea postului de capelan temporal sistemisat pe lângă veteranul paroch Petru Lăzarescu din Căprioare protopresbiteratul Lipovei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Dotațiunea se compune din folosința sesiunii parohiale, birul și stolele usuete precum și întregirea dotațiunei preoțești din visteria statului, după cvalificațiunea alesului.

Din dotațiunea de sus, capelanul ales se va bucura de jumătate. Contribuțiunea erarială după pământurile parochile o vor solvi usufructorii.

Parochia fiind de cl. III. dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrisă în Regulamentul pentru parochii.

Recurenții sunt avisați, a-și trimite recursurile adresate Comitetului parochial concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parochii subsemnatului protopop în Lipova (Lippa) până la termenul susindicat, precum și conform §-ului 18 din Regulament să se prezenteze în Sfânta biserică din Căprioara în vre-o Duminecă ori sêrbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prot.

Pentru indeplinirea postului de capelan temporal sistemisat pe lângă veteranul paroch Vasile Suciu din F. Batar, protopresbiteratul Tinca comitatul Bihor, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Dotațiunea preoțească constă din următoarele: 1. Cvarțir liber foarte acomodat cu edificii laterale, cu un intravilan de 975□; 2. Una cromptiște estravilană; 3. Pământ arător 15 jug. 1386/1600; 4. 16¹/₃ compețența în imașul comun; 5. Una vică (30 litri) de cucuruz sfârmat dela fiecare casă, numărul caselor 300; 6. Cinci ouă de găină dela fiecare casă titulo moltipvă; 7. Stolele indatinuate.

Toate aceste la olaltă de Înaltul guvern sunt estimate la suma de 784 cor. 78 fileri.

Alegândul capelan după moartea veteranului paroch devine paroch.

Cvarțirul și cromptiștea conform ordinațiunei Ven. Consistor oradan de datul 18 Februarie (3 Martie) 1902 Nr. 135 fără nici o restricțiune în viața parochului Vasile Suciu rămâne în esclusiva folosință a densusului, celelalte venite toate va avea alesul capelan a le împărți egal cu veteranul paroch, ear' de cvarțir se va îngriji pe speșele proprii.

Toate sarcinile publice le solvește preotul respective capelanul.

Dela recurenți se cere pe lângă cvalificațiunea prescrisă în §-ul 15 lit. a., a Reg pentru parochii, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sêrbătoare în sfânta biserică din loc cu observarea §-ului 18 din acelaș Reg. spre a-și arăta desteritatea pastorală și rituală, ear' la recurs să se accludă și atestat de conduită; recursurile sunt a se trimite P. O. Domn protopresbiter subscris în Méhkerék. u. p. Kőtegyán.

Ziua alegerii se defige pe 17/30 Aprilie 1902.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, ppresbiter.